

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput VI. Idem continuatur argumentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

peccato obtemperare non possumus. Hominis felicitatem in voluptate Epicurus collocabat, sed honesta erat illa voluptas, & spiritalis potius quam corporea; quamvis suæ ætatis Philosophi fecus illum sint interpretati, ut ejus sententiæ infamiam, erroremque conciliarent. Vitæ austeritate doctrinam suam confirmabat, & adeo a potus, cibique nimietate temperabat, ut vix necessaria sumeret.

CAPUT VI.

Idem continuatur Argumentum.

Ut concupiscentiæ naturam perspicue magis explicemus, sensuum distinguendæ sunt vivacitas, necessitas, utilitas, & voluptas.

Sensuum *vivacitas* ex corporis, sensuique inservientium organorum constitutione oritur. Exquisitam magis biliosi, & sanguine abundantes habent, quam phlegmatici & melancholici; atque hæc naturalis res est, nec bona, nec mala.

Sensuum *necessitas* est generalis; necessario enim sensus quilibet, si apte ejus organa sint disposita, objectum suum percipit, & cognoscit, oculus videt, auris audit, odoratus olfacit, gustus cibos distinguit, tactusque durum a molli discernit.

Sensuum *utilitas* ad hominis bonum, conservationemque pertinet, qui ut vivat, suorum sensuum actione indiget.

At sensuum *voluptas* a reliquis eorum qualitatibus longe distat; est enim hæc animi titillatio,

& secreta prurigo, qua carnalis voluptatis appetitu & desiderio ad sentiendum impellimur, sive illi assentiamur, sive repugnemus. Voluptas hæc sensus omnes inquinat: oculos ad pulchra objecta quælibet videnda excitat, licet periculosa ac prohibita; aures ad sonos audiendos propter audiendi voluptatem; nares ad odores captandos, propter solam olfaciendi voluptatem; gustum ad id manducandum & bibendum, quod placet, non quod necessarium sit, & proffit; tactum ad carnales actiones non necessarias neque utiles, sed propter solam sensibilem delectationem; uno verbo variis hisce creaturis fruamur, & in illis quiescamus.

Sensuum igitur vivacitas, necessitas, vel utilitas in Christiano non reprehenditur; sed sola voluptas, cupiditas, delectatio objectorum sensibilium, quæ naturalem suum finem & Deum, ut diximus, non respicit. Voluptas hæc in licitis quoque rebus est generalis tentatio, quæ Sanctos etiam vexat, & angit, cogitque lacrymis & gemitibus Deum exorare, ut peccata ob eandem commissa dimittat. De hujusmodi peccatis, quæ plerique hodie parvipendunt, & recentiores quidam Casuistæ peccata esse negant, adeo erat sollicitus sanctus Augustinus, ut se accuset, dum Psalmum cantari audiret, pulchra canentis voce magis, quam sacri carminis mysteriis delectatum fuisse. *Cum mihi accidit, inquit, ut me amplius cantus, quam res, quæ canitur, moveat, pœnaliter me peccare confiteor, & tunc mallem non audire cantantem. Ecce ubi sum, flete mecum, & pro me*

me flete, qui aliquid boni vobiscum intus agitis, unde facta procedunt; nam qui non agitis, non vos hæc movent (Lib. 10. Confess. Cap. 33.). Eodem se rigore examinat circa aliorum sensuum voluptates, præcipue vero circa visum. Ipsa regina colorum, ait, lux ista perfundens cuncta quæ cernimus, ubi per diem fuero, multimodo allapsu blanditur mihi aliud agenti, & eum non advertenti: insinuat autem se ita vehementer, ut si repente subtrahatur, cum desiderio requiratur, & si diu absit, contristet animum. O lux, quam videbat Tobias, cum clausis oculis istis filium docebat vitæ viam, & ei præibat pede caritatis nusquam errans . . . ipsa est lux, una est, & unum omnes, qui vident, & amant eam. At ista corporalis, de qua loquebar, illecebrosa ac pernicioza dulcedine condit vitam sæculi cæcis amatoribus. Qui autem & de ipsa laudare te norunt, Deus creator omnium, assumunt eam in hymno tuo, non absumuntur ab ea in somno suo: sic esse cupio. (Ibid. Cap. 34.) Aut pusillanimis valde & scrupulosus sanctus Augustinus est dicendus, quod de tam illuminato & solido ingenio dicere nefas, dum a Deo veniam petit de voluptate, quam, dulcem audiendo vocem, aut splendidi diei videndo lucem, pulchraque alia objecta, hausit; vel turpiter falli, & a conscientia puritate, qua magnus iste Sanctus fulgebat, longe distare dicendi sunt Casuistæ, qui omnibus sensuum delectationibus ob solam voluptatem frui permittunt. Verum tutius profecto est sancti Augustini sententiam sequi, quam novos istos Casuistas sectari, qui Augustini nec pietatem, nec doctrinam habent.

bent. Hinc facile intelligimus, quodnam ferre debeamus iudicium de palatiis, ædibus, viridariis, magnificis suppellectilibus, aulæis, cæteroque apparatu, quem in orbem luxus invexit; et de istis alibi differemus. Sed hic præterire nequeo pulchra hæc magni nostri Doctoris verba: *Quam innumerabilia variis artibus & opificiis in vestibulis, calceamentis, vasis, & huiusmodi fabricationibus, picturis etiam, diversisque sigmentis, atque his usum necessarium, atque moderatum & piam significationem longe transgredientibus, addiderunt homines ad illecebras oculorum, foras sequentes quod faciunt, intus relinquentes a quo facti sunt, & exterminantes quod facti sunt.* At ego, Deus meus, & decus meum, etiam hinc tibi dico hymnum, & sacris laudem sanctificatori meo, quoniam pulchra trajecta per animas in manus artificiosas ab illa pulchritudine veniunt, quæ super animas est, cui suspirat anima mea die ac nocte; sed pulchritudinum exteriorum operadores & sectatores inde trahunt approbandi modum, non autem inde trahunt utendi modum; & ibi est, & non vident eum, ut non eant longius, & fortitudinem suam ad te custodiant, nec eam spargant in deliciosas lassitudines. Ego autem hæc loquens atque discernens etiam istis pulchris gressum innecto: sed tu evellis, Domine, evellis tu, quoniam misericordia tua ante oculos meos est. Nam & ego capior miserabiliter, & tu evellis misericorditer aliquando non sentientem, quia suspensus incidam, aliquando cum dolore, quia jam in hæseram. Solus Augustinus tam mire loquitur, & minimas quoque conscientia suæ fibras scrutatur.

At quid ultra Sanctorum Patrum auctoritate indigemus? Sacrarum Litterarum nobis occurrit auctoritas, quam rationabilis glossa nulla infirmare potest. Ait Sapia: *Inconstantia concupiscentiæ transvertit sensum* (Sap. 4.). Ecclesiasticus inquit: *Post concupiscentias tuas non eas, & a voluntate tua avertere. Aufer a me concupiscentias* (Eccles. 18. & 19.). Sanctus Joannes in prima sua epistola dicit: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ sunt in mundo* (1. Joan. 2.) Christianis verat hisce verbis quæcumque in mundo sunt diligere; neque immoderate solum amare verat; sed ait: *Nolite diligere*, idest ne illis adhæreatis. Apostolus Paulus Fideles omnes ita admonet: *Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram, ut non obediatis concupiscentiis ejus* (Rom. 6.); & rursus: *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum concupiscentiis suis* (Galat. 5.), ne carnis voluptates, vel carnales seu terrenas spiritus delectationes requirant. Sanctus Jacobus ait: *Concupiscentia cum conceperit, parit peccatum; peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem* (Cap. 1.). Concupiscentiam veluti sæmiam repræsentat, quæ ex viri unione, idest ex suo consensu concipit: fructus, quem concipit, est peccatum: consummatum vero peccatum, cum opere completur; hæc autem generatio peccatricis animæ morte, quæ inde evenit, misere finitur. In concupiscentia itaque plures sunt gradus: primus est *tentatio*, quæ non est peccatum; secundus est *imperfectus consensus*; tertius est *consensus absolutus*; quartus est *opus exterius*; quintus est *mors*

mors æterna, quam peccatum affert: Stipendium peccati mors (Rom. 6.).

Difficilem hanc concupiscentiæ resistendi regulam forte quis dicer; sed illi solum est difficilis, qui Christianismi & Evangelii spiritu caret, quo sui ipsius abnegatio præcipitur. Qui Deum diligit, mundum contemnit: qui se in Baptismate mundo & pompis ejus renunciasset serio considerat, haud ægre suis stat promissis, & visibilibus renunciat. *Et nobis vocatis a Christo visibilibus delectatio minuitur, & invisibilium amor homo interior recreatus ad interiorem lucem, quæ nunquam occidit, revertatur, secundum Apostolicam disciplinam non quærens quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt; quæ autem non videntur, æterna.*

SECTIO II.

DE
CARITATE, TAMQUAM PRIMO
MORALIS CHRISTIANÆ
FUNDAMENTO.

CAPUT I.

*Caritas christianarum actionum Regula
esse debet.*

Quæ hætenus diximus, ostendunt non licere Christiano ex cupiditate operari, neque concupiscentiæ in re ulla assentiri, nimirum creatura